

FUNDAMENTALS OF SPIRITUAL SAFETY - LEGISLATION IN UZBEKISTAN

Malikov Behzodjon Kurolovich

Assistant of Tashkent State Transport University

Nasrullaev Behzod Mahmudjon oglu

Student of Tashkent State Transport University

Resume.

This article provides a scientific analysis of the negative ideological threats to the national security and spiritual security of the Republic of Uzbekistan, the negative consequences of mass culture, as well as the views of the First President of the Republic of Uzbekistan Islam Karimov on measures to protect against them.

Keywords:

Ideology, idea, ideological immunity, dump, mass culture, spiritual security, national security, concept.

Ўзбекистон Республикаси ўз мустақилликни қўлга киритгандан сўнг диний қадриятларимиз тикланиб, виждон эркинлиги эълон қилди. Конституциянинг 61-моддасида диний ташкилотлар ва бирлашмалар давлатдан ажратилган ҳамда қонун олдида тенгдир, дейилган. Ҳеч бир динга ёки диний эътиқодга бошқаларига нисбатан бирон-бир имтиёз ёки чеклашлар белгиланишига йўл қўйилмайди. Давлат органлари турли динларга эътиқод қилувчи ва уларга эътиқод қилмайдиган фуқаролар, ҳар хил эътиқодларга мансуб диний ташкилотлар ўртасида ўзаро мурося ва ҳурмат ўрнатилишига қўмаклашадилар, диний ва ўзга фанатизмга ҳамда экстремизмга бўлган муносабатларни қарама-қарши қўйиш ва кескинлаштиришга, турли конфессиялар ўртасида адоватни авж олдиришга қаратилган хатти-ҳаракатларга йўл қўймайдилар. Конституциянинг 57-моддасига мувофиқ, конституциявий тузумни зўрлик билан ўзгартиришни мақсад қилиб қўювчи, республиканинг суверенитети, яхлитлиги ва хавфсизлигига, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига қарши чиқувчи, урушни, ижтимоий, миллий, ирқий ва диний адоватни тарғиб қилувчи, халқининг соғлиги ва маънавиятига таъжовуз қилувчи, шунингдек, ҳарбийлаштирилган бирлашмаларнинг миллий ва диний руҳдаги сиёсий партияларнинг ҳамда жамоат бирлашмаларининг тузилиши ва фаолияти, махфий жамиятлар ҳамда уюшмалар тузиш таъқиқланади.

Шунга мувофиқ, давлат ҳокимияти ва бошқарув органларига тазйиқ ўтказишга қаратилган ҳар қандай ҳаракат ва уриниш, шунингдек, яширин диний фаолият қонун билан ман этилади.

Ўзбекистон Республикасининг янги таҳрирдаги “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги (янги таҳрир) қонунида белгилаб қўйилганидек, диний ташкилотлар ва бирлашмалар давлатдан ажратилган ҳолда, қонун олдида тенгдирлар. Давлат диний бирлашмаларнинг фаолиятига аралашмайди, турли динларга эътиқод қилувчи ва уларга эътиқод қилмайдиган фуқаролар ўртасида ўзаро мурося ва ҳурмат ўрнатилишига қўмаклашади. У диний мутаассиблик ва ақидапарастликка, диний адоватларни авж олдиришга йўл қўймайди, диний конфессиялар ўртасидаги тинчлик ва тотувликни қўллаб-қувватлайди. Давлат диний ташкилотлар зиммасига ўзининг ҳеч қандай вазифасини бажаришни юкламайди. Диний ташкилотлар давлат вазифаларини бажармайди.

Ўзбекистон Республикасида диний моҳиятдаги сиёсий партия ва жамоат ҳаракати тузишга ҳамда уларнинг фаолият юритишига йўл қўйилмайди¹.

Ҳозирги кунда Ўзбекистонда “Мовароуннахр”, “Ислом нури”, “Мовароуннахр мусулмонлари” нашрлари мунтазам равишда чиқиб турибди. Биринчи маротаба мусулмонларимиз муқаддас китоби “Қуръони Карим” ўзбек тилида нашр этилди. Халқимиз Имом Бухорий, Ат-Термизий, Аҳмад Яссавийларнинг ёзган асарларини ўқиш имкониятига муваффақ бўлдилар. 1999 йил 7 апрелда “Тошкент Ислом университетини ташкил этиш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Президентининг фармони эълон қилинди. Бундай маскан ташкил қилинишининг асосий сабаби аҳоли томонидан муқаддас ислом динимизга ўсиб бораётган қизиқувчанлик ва талабчанликдир. Исломни тўғри тарғибот қилувчи мутахассисларни тайёрлаш ва улар фаолиятини жонлантириш аҳолининг турли диний экстремистик кучлар таъсири остида қолишининг олдини олишга имкон яратади. Демак, ҳозирги кунда давлатимиз келажаги ҳақида қайғураётган ҳар бир инсон чет элдан келтириляётган моддий ва маънавий афюн билан халқларимизни, айниқса, ёшларимизни жисмоний ва руҳий жиҳатдан заҳарлантиришга бефарқ қарамаслиги лозим. Бунинг учун нима қилиш керак? Маъмурий йўл билан қонун чиқариб ушбу ҳолатларни тўхтатиб бўлмайди. Демак, биз бегона, беқарорлаштирувчи мафкурага-миллий истиқлол мафкурамизни, жисмоний азоб ва қон тўкилишларга- меҳр-мурувват, диёнатсизликка- руҳий поклик, беҳаёликка- камтаринлик, бемаъниликка - маънавий бойлик, бошқача айтганда, халқимизнинг кўп асрлик тараққиёти давомида яратилган Шарқона ахлоқ-одоб қоидаларини, юксак маънавият ва бой маданиятимизни, кадриятларимизни қалқон қилиб қўйишимиз керак. Биз маънавий хавфсизлик ҳақида қайғулар эканмиз, энг аввало, фуқароларда юксак маънавиятни шакллантиришнинг аҳамияти қанчалик баланд эканлигини тушуниш муҳим аҳамиятга эга.

Ўзбекистон Республикасининг биринчи Президенти И.А. Каримов айтганларидек: “Биз ҳам фарзандларимиз юрагида она - Ватанга, бой тарихимизга, ота- бобаларимизнинг муқаддас динига соғлом муносабатни қарор топтиришимиз, таъбир жоиз бўлса, уларнинг мафкуравий иммунитетини кучайтиришимиз зарур. Токи, улар миллий илдизлари бақувват, дунёни чуқур англайдиган, замон тараққиёти билан баробар қадам ташлайдиган инсон бўлиб етишсин.”² Негаки, маънавияти юксак даражада ривожланган халқ, миллат тараққий этади, келажакка қараб дадил, изчиллик билан қадам босади ва аксинча, маънавий жиҳатдан қашшоқ бўлган мамлакат ёки давлат таназзулга учрайди.

Фикримизча, ҳозирги кунда Ўзбекистоннинг маънавий хавфсизлигини таъминлаш мақсадида қуйидагиларга диққат ва эътиборни қаратмоқ лозим:

- маънавий хавфсизликни таъминлашга йўналтирилган чора-тадбирларни режалаштириш ва амалга ошириш. Бундай ишни давлатнинг ичидан бошлаш лозим ва бунда давлат бошқарув органларининг, маънавият ва маърифат марказларининг фаолияти алоҳида аҳамият касб этади;

- халқларимизнинг кўп асрлик маданиятига, илмий ва маданий меросига таяниш, миллий кадрият, урф-одат, байрам ва анъаналаримизни тиклаш;

- фуқароларда юксак маънавиятни шакллантириш жараёнини янада чуқурлаштириш ва бу борада: а) кенг халқ оmmasида, хусусан, ёшларда ватанпарварлик, инсонпарварлик, билимдонлик ва шу каби маънавий-маърифий фазилатларни шакллантириш; б) миллий ўз-ўзини англаш, миллий онгни ўстириш йўли билан миллий ғурур ва миллий ифтихор туйғуларини тарбиялаш; в) руҳий поклик ва ҳалоллик, имон ва диёнат, меҳр-шафқат, ота-онага ҳурмат, Ватанга, оилага садоқат каби ахлоқий меъёрларга амал қилиш;

¹ Ўзбекистон Республикаси “Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги (Янги таҳрир) қонуни// Халқ сўзи.- 1998.-1 май.

² Каримов И.А. Миллий истиқлол маққураси- халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир// Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт- пировард мақсадимиз.8-жилд.- Т.: Ўзбекистон, 2000.- Б.494-495.

– ҳокимликлар, бошқа давлат бошқаруви ҳамда ўзини-ўзи бошқариш органлари томонидан аҳоли орасида тушунтириш ишларини жонлантириш, уларнинг доимийлигини таъминлаш ҳамда бу ишга жамоат бирлашмаларини кенгроқ жалб этиш, оммавий-ахборот воситаларида тегишли масалаларни ёритиш;

– дин тўғрисидаги қонун ҳужжатларини тарғиб қилиш ва тушунтириш ишларини давом эттириш; – туман, қишлоқ марказларида, маҳалла, хўжалик, йирик корхона, ташкилот муассасаларида жамоатчилик маслаҳатхоналарини ташкил этиш;

– милиция – мактаб– маҳалла –масжид ҳамкорлигини чуқурлаштириш;

– терроризмга қарши илмий-таҳлилий тадқиқотларни ривожлантириш;

– олий ўқув юртларида сиёсий фанларга эътиборни кучайтириш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва хавфсизликни таъминлаш билан боғлиқ равишда олий ўқув юртларида бу йўналишдаги мутахассисларни тайёрлаш;

– халқаро ҳамкорликни кучайтириш.

Ўзбекистонда маънавий хавфсизликни таъминлаш – давлат мустақиллигини мустаҳкамлаш, келажакка ишонч билан қадам қўйиш, янги демократик давлат фуқаролик жамияти қуриш йўлидаги муҳим шартлардан биридир. Давлатимизда маънавий хавфсизликни таъминлаш каби муҳим масалага нафақат давлат бошқарув ва хавфсизлик органлари, балки кенг жамоатчилик ҳам диққат-эътиборини қаратмоғи керак. Ҳокимиятлар, маҳалла қўмиталари бу жараёнда фаол иштирок қилишлари зарур. Халқ таълими соҳасида иштирок қилаётган барча зиёлилар, олимлар, ўқитувчи ва мураббийлар олий, ўрта-махсус ва касб-хунар юртларида маънан бой, дунёқарашни кенг, соғлом фикрлай оладиган, Ватанга фидойи, ҳақиқий инсон бўлиб етишадиган шахсни тарбиялашга бор куч ва имкониятларини сафарбар қилишлари муҳим аҳамият касб этмоқда.

Юксак маънавиятни шакллантириш, ўтмишга ҳурмат ва эътиборда бўлиш, Шарқона қадриятларни тиклаш ва янада ривожлантириш, ёшларда ватанпарварлик, миллий ғурур ҳамда миллий ифтихорни ўстириш, миллий истиқлол ғоясининг ёшларда ҳамдўстлик тарбиячиси сифатини ошириш туфайлигина жамиятимиз ўзининг маънавий хавфсизлигини таъминлай олади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси
2. Каримов И.А. Миллий истиқлол мафқураси- халқ эътиқоди ва буюк келажакка ишончдир// Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт– пировард мақсадимиз.8-жилд.- Т.: Ўзбекистон, 2000.
3. Ўзбекистон Республикаси“Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида”ги (Янги таҳрир) қонуни// Халқ сўзи.- 1998.-1 май.
4. Миллий истиқлол ғояси: асосий тушунча ва тамойиллар.-Т.: Ўзбекистон, 2000.
5. Комилов Н. Миллий мафкура халқни ва жамиятни бирлаштирувчи кучдир// Ўзбекистон овози.- 1998.-18 июнь
6. Жумаев Р. Давлат ва жамият: демократлаштириш йўлида.-Т.: Шарқ, 2015.